

Stare Vatre Opet Plamte

Goran Poletan

EEKC
“SFERA”

STARE VATRE
OPET PLAMTE

SRBINDA™

DOWNLOADED FROM:
www.SRBINDA.COM

Izdavač / Published by:
Ekološko-etnološki kulturni centar "Sfera" /
Center Of Ecology, Ethnology and Culture "Sphere"
Novi Sad, SERBIA, 2012

COPYRIGHT © 2012 by GORAN POLETAN

DESIGN & LAYOUT : SRBINDA

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the author.

ISBN : 978-86-85539-17-6

CIP – Каталогizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

ПОЛЕТАН, Горан,

Stare vatre opet plamte / Goran Poletan. – Novi Sad :
Ekološko-etnološki kulturni centar "Sfera", 2012. – 106 str.

Način dostupa (URL) : <http://www.srbinda.com/>. – str. 4- 6 :

Predgovor / Aleksandra Marinković-Obrovski. Beleška o autoru: str. [107].

ISBN 978-86-85539-17-6

COBISS.SR-ID 274828295

PREDGOVOR

Poruke predaka

Stara vera Srba, ona u koju su verovali pre primanja hrišćanstva i koja je proisticala iz najdublje narodne prirode, većim delom je predstavljala religijski sistem usmeren ka poštovanju kulta predaka. To u isto vreme znači da su drevni Srbi ovaj kult na različite načine utkali u svakodnevni život, potkom koja je bila toliko snažna da je, pokazalo se, uspela da prebrodi i potonju promenu vere. Primanjem hrišćanstva, kult predaka nije izgubio na snazi i ne samo da je nastavio da postoji nego se u gotovo neizmenjenom obliku sačuvao do naših dana, u narodnim običajima kojih se često sa setom prisećamo prizivajući slike iz detinjstva. Ko još ne pamti badnjedansko pijukanje oko kuće i posnu večeru na slami, ili priče o seoskoj svadbi kada je mlada ljubila ognjište ili, opet, sećanja na klanje petla na temelju nove kuće? Sve su to prežici kulta predaka naročito poštovanog u one dane kada se verovalo da su preci sa nama, tu, oko nas, da nas prate, čuvaju i poučavaju.

Svrha ovog kulta bila je u održavanju mističnog odnosa između predaka i potomaka, koje je najposle imalo za cilj snaženje moralnog ustrojstva zajednice.

U svojoj celosti knjiga Gorana Poletana „Stare vatre opet plamte“ predstavlja pesničko poštovanje kulta predaka. To se zapaža po nazivu knjige, temi, obrađenim motivima, ali podjednako i po samom pesničkom postupku. Najizrazitiji primer je pesma koja otvara celu zbirku - „Moji preci“. Osim što predstavlja slavljenje predaka, koristi se i antitezom, oslanjajući se tako na znane karakteristike srpskog i slovenskog narodnog pesništva. Slede poeme „Još je živo znanje o staroj Evropi“ i „Tajna

starog grada“ u kojima se varira metrika narodnih epskih pesama.

Uočava se još jedan izrazit postupak – uvođenje invokacije, koju u pesništvu možemo pratiti još od doba Homera, ali i kroz sve vreme postojanja epskog i lirskog (obrednog) narodnog pevanja. U pomenutoj poemi „Još je živo znanje o staroj Evropi“ pesnik, u nadi da će prestati srpsko stradanje, zaziva sve slovenske bogove:

*„Triglave, koji si tvorac vasiona
i ti koji sve to vidiš, Svetovide:
svojom strašnom moći, kaznite sve one
koji nit se boje Boga, nit se stide...“*

Ili:

*„Rujevite moćni, koji si bog rata,
ne daj da nam dušman staru vjeru zatre,
Svarožiću, poput plamenog soldata,
stvaraj prokletima na sve strane vatre.“*

Takođe:

*„Perune, munje, gromove... pošalji,
a ti, Stribore, strašne uragane,
da ne bude siguran ni bliži, ni dalji...
da im godinama vedar dan ne svane.“*

Primećuje se, ujedno, i odblesak prastarog narodnog običaja proklinjanja koji je i ovde u službi suštinske potrebe za pravdom.

Međutim, ono što odvajja Gorana Poletana i njegovu zbirku pesama od svih ostalih sa kojima se možemo susresti, to je književnim postupkom opisan celokupni srpski mitološki sistem, kako ga je pesnik doživeo. Najpre saznajemo da nije bilo prostora već jedino svemogućeg

.....

Boga koji je egzistirao u samodovoljnosti, a potom je stvorio svemir, Triglava koji se, prema Poletanu, javlja kao Višni Bog, Živa i Uništitelj. Stvoren je Svarog što Svargom vlada, kao i Mokoš, Dajbog, Svetovid, Voden, Morana, Perun i druga božanstva. A onda Svarog, udahnuvši život hrastu, stvori prvog čoveka Dubravka...

Po svom kosmogonijskom karakteru „Stare vatre opet plamte“ bi se mogle porediti sa „Velesovom knjigom“ (koja je još uvek predmet brojnih rasprava).

Poruke Gorana Poletana su pre svega rodoljubive, ali i ekološke, etičke, estetičke; imaju sve osobine koje su nekada nosile poruke narodnih pesnika. On nas mudro opominje ko nam je brat, ko prijatelj, a ko neprijatelj; podseća na nekada divnu slovensku zemlju Pomeraniju, na prirodu Srba - vezanu za njihovog totemskog pretka vuka, na drevne ratnike, ruske velikane, pa i na svako slovensko pleme ponaosob.

Na samom kraju pesnik otkriva i otkuda mu sposobnost da se do te mere uživi u drevna vremena i iznedri tako bogat izraz. Naslov pesme koja zatvara zbirku – „Ovo kroz mene zbore naši preci“ - dovoljno je objašnjenje.

Aleksandra Marinković Obrovski

STARE VATRE

OPET PLAMTE

MOJI PRECI

Zabranjivali su precima mojim
da slave Boga kroz sunce i vatru,
al' ja, njihov unuk, evo, još postojim.
Nisu uspjeli vjeru da im zatru.

Branili su mojim pra-pradjedovima
da poštuju nebo, vjetar, zemlju, vodu...
ali, hvala Bogu, evo, još nas ima.
Mi ćemo trajati i kad oni odu.

Oni su mislili da sunce postoji,
i voda i zemlja..., da posluže njima,
poslušno i ponizno, njih jadnike, koji
sad kukaju, u strahu, da se mijenja klima...

Rugali su nam se, da je naša vjera
bezbožnička i da sve nam je prokleta,
ali Svetovida niko ne istjera
iz nas, ni slamu, badnjak – drvo sveto...

Mi još uvijek bojimo i šaramo jaja,
isto k'o i prije hiljada godina...
Svaki stari detalj nam je od značaja,
da bi se čuvala vjera od starina.

Naše staro znanje, kao vatra sveta,
predaje se oduvijek, iz ruke u ruku
i svako se drži svetoga zavjeta,
da prenosi znanje sinu, il' unuku...

Prenosili smo ga pjesmom i guslama,
kojima djedovi još unuke uče,
i našim starim i mudrim babama:
svaka od njih prenosi znanje na unuče.

Ako Bog da bi'će koga da prenosi
ono što se, evo, do sad sačuvalo,
znajuć' da će biti starac sjedokosi,
jednom, što sad sluša, ovo dijete malo.

Dok nam je jezika i starih pjesama,
koje nam govore o davnim precima,
bi'će časti, hrabrosti i sreće u nama...
Čuvat' ime i jezik, zavjet nam je svima!

ZNANJE O STAROJ EVROPI

Danas, na kraju Dvadesetog vijeka,
kad evropske vjere skoro i da nema,
dok cvjetaju one došle iz daleka,
krstaški se pohod na Srbiju sprema.

Posljednji bastion stare tradicije,
što je preostao poslije svih dioba,
za opstanak nade, tešku bitku bije,
vjere i kulture pred-hrišćanskog doba.

Tu se brane jezik i kultura stara,
tragovi jedinstva prastare Evrope.
Knjiga istorije, stare, se zatvara
ako se još ove, zadnje, strane sklope.

Zapad davno pade, jezik zaboravi,
a zatim sredina čast za novac proda;
na taj način sjever sa jugom rastavi:
tad sjever zanižem, rastavljen od roda.

I jug razdijeliše, sav, tuđim vjerama,
ali im bar jezik svima isti osta...
a i stare vjere još je u kućama,
kod starih je baba starog znanja dosta.

Ovdje, na Balkanu, ne brani se samo
zemlja i opstanak onih što tu žive,
već ime i jezik, koje još čuvamo
od kad prelazismo Kavkaske masive.

Gori nam Srbija! Svuda dim i vatre.
Na sve strane zjape crne ruševine...
Hoće sila mraka ime da joj zatre,
da joj mit izbriše, slavu od davnine...

Napali Srbiju, opet, sa svih strana,
a da i ne vidi ko je sve napada...
Nije zacijelila još ni starih rana,
a nova napast hoće da je svlada.

Napali Srbiju! Hoće da je slome,
a sa njom i znanje starije' vremena,
al' ona još stoji, kao svoj na svome
- nije ni slomljena ni osramoćena!,

jer djeca njena još prkosno stoje,
neće da sa strahom u rupe se kriju,
da ne osramote slavne pretke svoje
što su krvlju svojom bojili Srbiju,

tako bilježeći što se srpskim zove,
zauvijek postajuć' dio rodne grude,
kroz nju krvlju hraneć' nove vitezove,
da bude junaka sve dok Srba bude.

Misleć' da su bezbjedni, gore, na visini,
sluge sila tame nejač bombarduju,
a odozdo stare babe u crnini
šalju kletve koje do neba se čuju.

U jednome selu, unučica mala
sluša eksplozije mukle u daljini
i pečurku dimnu gleda, što se stala
dizat' do nebesa, kako joj se čini.

Tu, pored nje, sjedi baba nekoliko
i nešto šapuću, jedva da se miču:
oprezne, neće da ih čuje iko,
kuckajuć' kamenje, tešku kletvu sriču!

Prizivaju Boga i Duha svetoga:
da dođu na zemlju u vidu Praveda,
da se putem pravde – tog zakona svoga
on za srpsko stradanje osvetiti gleda:

*- Triglave, koji si tvorac vasiona
i ti koji sve to vidiš Svetovide:
svojom strašnom moći, kaznite sve one
koji nit se boje Boga, nit se stide...
Pola svijeta na nas, šaćicu, napalo...
- i ono njihovo, pusto im ostalo!*

*Rujevite moćni, koji si bog rata,
ne daj da nam dušman staru vjeru zatre.
Svarožiću, poput plamenog soldata,
stvaraj prokletima na sve strane vatre.
Ne daj da nam djeca nepravедno ginu...
- na jednog našeg, njihovih stotinu!*

*Vodene, ti im gradove potopi!
Pošalji Morana, sina, da ih mori,
da ne da ikom ni da oka sklopi,
od svih nam dušmana. Nek' pate zlotvori!
Ko god nam je kakvo zlo i pomislio,
nikad miran sanak više ne usnio!*

*Perune, munje, gromove... pošalji,
a ti Stribore strašne uragane,
da ne bude siguran ni bliži, ni dalji...
da im godinama vedar dan ne svane.
Zbog njih nam narod bez razloga strada...
- na jednog našeg, njihovih hiljada!*

*A ti Dajbože, svu im zemlju sprži
i nezapamćene pošalji im suše,
koju niko neće moći da izdrži,
da nemaju vode da pokvase duše.
Pohlepnima uzmite i to što imaše!
- nek' njihovom sudbinom od sad djecu plaše!*

*Neka im nekažnjen niko ne ostane,
al' neka im niko nedužan ne strada.
Oni što ratove prave na sve strane,
ti nek' sreće više nemaju nikada.
Pravede, ti ćeš razdjelit' ih znati
i svakom od njih po zasluži dati!*

*Svako ko se skriva, cilja iz daleka,
neka shvati: od Boga ne može se skriti.
Glavni komandanti i planeri, neka
osjete šta znači domove rušiti.
Sto put im se gore u kući desilo!
- nek' se sjete kako drugima je bilo.*

*- Bako, zar ne treba uvijek opraštati,
pa makar tebi neko zlo i čini?
Njima će Gospod po zasluži dati...
- prekide unuka obred u tišini.*

- Majke da praštaju smrt rođene djece...?
Mi praštamo što se oprostiti može,
postimo, poštujemo i Boga i svece,
al' ove bih mučila... (oprosti mi Bože).

Od kad nas krstiše, mi im opraštamo
(a, Boga mi, ima im se šta praštati)
a oni se smiju, vidimo i znamo,
al' gledamo dal' će već jedanput stati.

Nama bješe lako prihvatiti Krista:
pravdu i poštenje što je propovjed'o...
I naša je stara vjera bila ista,
ni kod nas se lopov nije slatko gled'o.

Al' oni da dođu, pričaju o tome...!?
Oni nit' vjeruju, niti opraštaju.
Ni mi nismo ludi, pa ćemo po svome:
babe će se borit 'nako kako znaju!

Svako ima pravo barem da se brani,
pogotovo ako brani se na svome.
Mi smo vijekovima bili napadani,
oduvijek se ovdje ratna koplja lome.

Ako te napadnu: dal' buve, dal' vuci...
ne misli se puno, već se odmah brani;
ne gledaj čime ćeš, nego odmah tuci...
Kad se braniš, Praved na tvojoj je strani.

Mi smo vjerovali da će pravda doći,
vjerujemo i sad: Bog će da nas spase!,
al' Pravedu malo gledamo pomoći
skrećući mu pažnju, tražeć' pravde za se.

- Ali vi tražite pomoć od Praveda,
tako što će nesreću donijeti drugima,
a on, djeleć' pravdu, svakog isto gleda...
on za svakog istog sažaljenja ima.

- Ala je ovo dijete radoznalo...!
- Znači da je bistra, a takve se uče...
Već bi je trebalo početi' učiti' malo,
ni mi naše znanje nemamo od juče!

I nas su učili još od malih nogu,
pa malo po malo, i evo šta znamo...
Ja i danas riječi sjetiti se mogu,
što mi baba ponovi dva-tri puta samo...

Kad već hoćeš znati, red je i da čuješ:
svako ko postoji, prvo sebe gleda...
Ko su oni kog ćeš ti da oplakuješ,
dušmani ti, ili tvoji baba, deda...?

Kad se bore tvoji otac, ili strika,
za tebe se bore, svojom punom moći,
al' oni ne mrze svoga protivnika
već gledaju živi, tebi, kući doći.

Neprijatelj, što je na suprotnoj strani,
za njih je dušmanin samo dok je rata.
Da dolazi k'o gost, k'o i svi seljani,
širom bi mu otvorili i srce i vrata,

Dok ovi zlotvori, oni se raduju
što mogu zlo činit', iz pakosti svoje...
Oni niti Boga, nit' pravdu poštuju:
niti znaju za njih, niti ih se boje.

Oni Svetovida smatraju za šalu,
zato što za kratko prođu nekažnjeni
i smatraju staru vjeru za propalu,
evropski korijeni da su uništeni.

- Što je onda Srbe vjekov' ma kažnjavo,
a ne ove, koji oduvijek zlo čine?
Već dugo je samo njima dobro dav'o,
kad će jednom nama već sunce da sine?

- Nije on Srbe ni za šta kažnjav'o,
a i što bi kad ga oduvijek poštuju,
već za pokajanje onim šansu dav'o,
koji se sve više u grijeh zaglibljuju.

Al' neće još dugo: svi govore znaci!,
jer dolazi vrijeme da se račun plati.
Nad njihovom srećom crni su oblaci,
zadugo ih neće sunce ogrijati.

Vidovdan nam dvaput hulje zacrniše,
još davno: na Rujnu i Kosovu Polju.
Vidim: još će jednom i nikada više,
treća žrtva odnije' će svu našu nevolju.

(Baba, govoreći, u neki trans pade,
k'o nebeske sile da su je opsjele,
kako to one obično i rade,
kada ljudskoj vrsti nešto prenijet' žele.)

- Znam, osjećam, vidim... sve je već počelo...
ali prvo vidim neke naše žrtve,
a onda se vedri naše nebo cijelo,
a oni na gomile sakupljaju mrtve.

Vidim razjarenog strašnog Rujevita
kako sa sedam njegovije' glava
na njihove zemlje svom silinom hita,
razornom se snagom na njih obrušava.

Evo, već vidim, zgrade im se ruše,
vidim na sve strane da panika vlada,
vidim strašne vatre, poplave i suše...
Strašna slika, kakvu ne vidjeh do sada!

- Baba!!! Jesi l' dobro!? Da ti nije loše?
O čemu govoriš? Ja ne vidim ništa.
- Eto, sve mi slike s očiju odoše,
a tek sam vidjela krvava bojišta...

- Baba! Ti izmišljaš. Nigdje ničeg nema,
osim ovih bombi, ove strašne buke...
Svaki dan se na nas novi napad sprema,
svi ćemo izginut' od njihove ruke!

Kako će molitve protiv aviona,
šta će riječi protiv hladnoga čelika?
Nije samo zemlja, već i vasiona
sada u rukama ovih bezbožnika.

- Svi ti avioni, sve ovo što čuješ...
nisu ni komarci, spram božije moći.
Ne možeš da shvatiš, ni da povjeruješ,
al' će ti s vremenom sve u glavu doći.

Sve, što sam ti rekla, to se već dešava,
a da sam u pravu, ti ćeš svjedok biti.
Možda neće doživjet moja stara glava,
ali tvoja hoće, tad ćeš se sjetiti...

- De mi onda objasni, šta znače imena
koja si u molitvi bila spominjala.
Bolje je da naučim, još dok sam malena,
da bih svojoj djeci objasniti znala.

- Prvo da ti kažem kako sve nastade,
da bi mogla shvatiti i svijet i ljude,
istoriju, otkad Bog nam život dade...
Prvo kratko, da ti previše ne bude...

*Pr'je vremena i prostora,
kad ničega nije bilo,
po shvatanju ljudskog uma,
osim Boga svemogućeg,
u vječnom mu postojanju
i u samodovoljnosti...
koji jednom smisli svemir,
i stvori ga po toj misli,
predstavivši se u liku
Triglava, što trojstvo znači,
kroz koga mu se molimo,
jer mi Boga u njegovoj
veličini ne shvatamo,
ne možemo zamisliti,
umom nam nesavršenim.*

*Triglav Bore, u tri vida,
upravlja svom vasionom.
Prva glava, prvi oblik,
javlja se kad svemir stvara
- zovemo ga Višni Bože.
Kada javlja se u liku
svemira održavaoca,
s drugom glavom, drugim likom,
znamo ga k'o Boga Živa.
Kada treći oblik uzme,
koristeći treću glavu,
tada svemir uništava...
I sve tako iz početka:*

*svemir stvara i razara,
dok ga opet ne izbaci
iz pomisli svake svoje,
kad nastane opet, za nas,
beskonačno ništavilo.*

*Kada Gospod svemir stvori,
ispolji se kao vladar:
Svarog, što sa Svarge vlada,
koju zovemo i Nebo.
Kada svemir sav uredi
da je sav u harmoniji,
poče zemlju ukrašavat',
k'o umjetnik svoje platno.
Ispolji se Gospod zatim
u božanskom ženskom liku:
Mokoš, koja život daje...
Kao tako bipolaran,
poče zemlju naseljavat'
i u svome monologu,
sad k'o Svarog-sad k'o Mokoš,
vlada k'o sav i razdijeljen.
Kao Svarog on odluči
da Dubravka, muško, stvori:
duh udahnu u veliko
stablo duba, to jest hrasta!
Kao Mokoš stvori ženu,
za Dubravka, Ljubljenicu.
Objavi se u stvaranju*

*prvih žene i muškarca,
opet kao bipolaran:
kao Rod i Rođenica,
od kad sav rod ljudski nasta.
K'o Mokoš, im hranu stvori
i sve što za život treba,
k'o Dajbog se suncem stvori,
a k'o Kresnik sunce kresnu
i zapali, da im sija.
Kao dio toga sunca,
pojavi se k'o Svarožić,
da ljudima vatru daje
i da ga kroz vatru slave,
a da sunca znak crtaju
k'o vrhovno im božanstvo,
jer s umom nesavršenim
shvatit' samog stvoritelja,
u njegovoj svoj svemoći
i u svesavršenosti
čovjeku je nemoguće...*

*K'o Svetovid tad se stvori,
pokazujuć' da sve vidi,
sa četiri svoje glave,
na četiri strane svijeta.
Pokaza se Gospod zatim
k'o Voden, što vodom vlada
i svim vezanim za vodu,
što Morana sina ima*

*i nevjeste mu Marice,
što na vodi kažnjavaju
one što su nezahvalni.
K'o Morana, on kažnjava
i pomori nezahvalne
i u polju i u šumi.
Kao Perun, on se javi
k'o gospodar oblacima,
munjama i gromovima.
Stribor je k'o vladar vjetra,
Rujevit k'o vladar rata,
kao Bjelobog je danju
i kad svijetlo šta donosi,
Crnobog, za noći tamne
i kad nosi što-god loše,
kao Volos, stoku čuva
znanje nam, vještine... daje,
k'o Radogost gosti goste,
Kupala kad plodnost daje,
Devana kad šumom vlada.
Bijela Zora on je kada
javlja se k'o Dajbog jutrom,
Crna Zora kad k'o Dajbog
odlazi nam s vidnog polja,
Lada je k'o ljubav sama,
a Vesna je k'o proljeće...*

Ima vremena, već ću ti sve reći:
Vile, Vilenjaci, Porevit, Dodole...
Evo se već umorih, stara, govoreći...
a što vas ne uče tome vaše škole?

Što idete tamo, ako vas ne uče
kada smo i kako došli iz Indije...?
Sigurno vas nekim glupostima muče,
a niko vam prošlost, davnu, rek'o nije...

Da smo se, k'o ljudi, u škole uzdali,
koje samo hvale ono od tuđina,
ne bismo ni trunke znanja sačuvali,
što se hiljadama prenosi godina.

Već ti, blago babi, uči što je pravo,
ono što smo direktno od svojih učili,
oduvijek je tuđin zatrt pokušav'o
sjećanje o tome ko smo nekad bili.

Vidi koje ime tebi nešto znači:
Matej, Samuilo... il' Vuk, Bogdan, Rada...
pa koja su tvoja, sama protumači...
Mislim da je dosta učenja za sada...

Još samo da kažem da je ovo znanje,
koje ti pominjah, o staroj nam vjeri,
preduslov za nacije naše postojanje.

Veličina nacije starošću se mjeri!

Koliko smo stari, govore imena
mjesta kojim značenje još razumijemo
i gdje su ta imena sve zabilježena...
staru istoriju shvatit' dal' možemo...

A to, kako Boga neko objašnjava...
Ko god hvali Boga mi ga prihvatamo,
ali naša duša, to su naša slava,
običaji... za koje oduvijek znamo.

Vjera nije prosto sama religija.
Sa njom se prenose i stara kultura,
jezik, običaji, moral, tradicija...,
Tuđa vlast i vjera sve svoje natura...

A ovo što puca... to će brzo proći,
kao što su prošli i drugi ratovi.
Zasijaće sunce, s Božijom pomoći,
neće do vijek' živjet ni zlotvori ovi...

TAJNA STAROGA GRADA

Između zidina drevnoga grada,
koje prekrivaju zemlja i trava,
viševjekovna tišina vlada
i neumitnost zaborava.

Ništa ne sluti na dane slave,
ulice pune vesele graje,
hrabre vojnike, mudre glave,
prepune zlata carske odaje...

A nekad je tu život cvao,
posebno u tople ljetnje dane,
kad bi se narod okupljao
na velikom trgu, oko fontane.

Baš jedne takve večeri ljetnje,
mlada djevojka, božanskog lika,
zapazila je, tokom šetnje,
mladića, vojnog zapovjednika.

Prošla je, gordo, dignuta čela,
i, kao slučajno, nakratko stala.
Dva su se pogleda na tren srela...
i dva su srca zadrhtala!

...I pade mladi centurion,
bez borbe, koplja ili mača...
Od svake sile, spozna i on:
magija ljubavi je jača.

Osjeti slabost u stomaku,
u snažnim nogama nestade snage,
izgubi drugu želju svaku,
osim da vidi te oči drage.

Samo je na tren pogledao
te oči - masline zelene,
i lako, bez borbe, postao
rob - ne vojske, već žene.

Od nje mu nije bilo lijeka,
jer nije odlazila mu iz snova.
Da ga bar pogodi od čovjeka
strijela, a ne Amorova...

Gonjen magijom ženskih draži,
zaboravi na sve drugo
i poče, zaljubljen, da je traži
...i nađe je, ne prođe dugo.

...I sav ozaren ka njoj krenu,
spreman da joj svoj život preda,
ali ona se samo prenu,
ne udostojivši ga ni pogleda.

Ona je, svjesna svojih moći,
igrala ljubavnu igru vješto.
Znajući da će joj morati doći,
odglumi da je ljuta nešto.

I ode, praćena robinjama,
ni malu nadu da najavi...
Kao da ne zna da srce slama,
njemu, laiku u igri ljubavi...

Naučen da nastupa direktno,
nije se snalazio na ovom polju,
a ona igraše tako spretno
da bi teško našao bolju.

Potpuno neiskusn u takvom boju,
gdje nervi odlučnu bitku biju,
kopnio je u nespokoju,
nemoćan da gradi strategiju.

Kada bi uspjevao da je vidi,
ni glas ne mogaše da joj čuje.
Izgledala je kao da se stidi,
kao što djevojci i dolikuje.

Ona, kad dozna sve o njemu:
ko je i šta je, od kakva soja...
primjeni dobro poznatu šemu,
kako da ohrabri našeg heroja.

Kao slučajno, prođe kraj njega,
dozvolivši da joj pogled uhvati,
pogled, za njega važniji od svega,
dovoljan da mu svu nadu vrati.

Kada ga pogleda još jedanput,
vrati se junaku sva stara snaga.
Uzbuđen, zadrhta kao prut,
kada ugleda dva oka draga.

A ona osmjeh nije krila,
osmjeh što jasno obećava,
da bi ga više ohrabrila...
I njegov san postade java!

Trebalo joj je još par dana,
da mu pomogne da se odluči.
Ženi je hrabrost Bogom dana,
mladić se dugo sa stidom muči.

Dok njoj je ponos djevojački
nalagao da bude uzdržana,
njega je oblivao znoj mrtvački,
od treme - do jednog dana:

Urodila je opet plodom
poznata, ženska, taktika stara...
i pride joj nesigurnim hodom
i poče da joj se udvara.

...I uskoro je svake noći
slušao slatke riječi njene
i gledale su im se oči,
netremice, zaljubljene.

Tako je bilo i noći ove.
...Pričaše ko koga više voli
i sanjaše zajedničke snove,
...kad straža povika: Mongoli!!!

Zgrčiše im se mlada lica,
u bolu koji srce slama.
Znali su za zvjerstva tih ubica,
bez milosti i bez srama.

Čuli su za sudbinu gradova
u koje bi se oni slili.
Zar njih da zadesi sudba ova,
baš sada kad su srećni bili...?

Obuzela ih je strava.
Znali su dobro šta ih čeka,
čuvši kako se približava
iz daljine divlja dreka.

Pristizali su sa svih strana,
već su ih bila puna polja...
Ne bi im bila ni dobra hrana
sva vojska gradska, pa ni bolja.

S kula su komandanti grada
gledali, zamišljeni, nijemi...
Znali su, jedina su im nada
visoki gradski bedemi.

...Ali osvajači su znali
kako sa ovakvim gradom,
mnoge su već bili osvajali
borbom i dugom opsadom.

Borbe su počele istog časa!
...Ljestve i kuke na zidine,
ratni pokliči iz sveg glasa
i kiša strijela iz daljine.

Napadači su u času
krenuli na bedeme smjelo,
ali ih odozgo odmah zasu,
već pripremljeno, ulje vrelo.

Dok jedni nazad, uz bolne krike,
drugi napred, u talasima...
Prekrili polja...! Od te slike,
krv se u žilama ledila svima.

Danima je to trajalo,
borbe, dan iza dana,
ali u gradu, malo po malo,
ponestajala je hrana.

I poče snaga da im pada,
kraj su čekali svakog časa...
Nije postojala čak ni nada
da bi im odnekud bilo spasa.

...Al' nada dođe iznenada!
i to od samih napadača,
koji zatražiše od grada
da plati otkup i danak plaća.

K'o i njihovi djedovi prije,
gradski su oci znali šta će.
Vidjevši, od borbe vajde nije,
riješiše: svaki otkup da'će.

...Da uzmu blaga kol'ko im drago:
pristadoše na ucjene...
ali Mongoli, uz svo blago,
tražiše i sve mlade žene.

Neki rekoše: da'ćemo im žene,
mi ćemo sebi lako naći druge.
On skoči i reče: - dajte im i mene,
ja ću ionako umrijeti od tuge!

- Kakve su ovo kukavičke priče!,
pa ti si uvijek u boju prvi...
tebe se, u stvari, sve ovo ne tiče,
ti si ionako slovenske krvi.

- Zaboga, kakvi ste to vi ljudi,
da ne žalite rođene kćeri...?
Znajte: sam Bog će da vam sudi,
proklete bezdušne latinske zvijeri.

On nije shvatao da su oni
oduvijek tako opstajali,
da nisu bili ratu skloni...
Čast bi i otkup lako dali.

Kleo je svoju sudbinu kletu
što mu uzima ono najdraže,
za njega najvažnije na svijetu...
Zašto baš to Tatari traže?

...A nisu tražili od Boga mnogo,
samo da imaju jedno drugo,
ali nije im baš pomog'o...
Ne trajaše im sreća dugo!

Tek što su je bili okusili,
oteše im je iznenada.
Sve srećne snove, što su snili,
rušila im je ova opsada.

Odluči: on će da je brani,
dok god u njemu života ima!
Nađe je skupljenu uz zid, na strani.
Tresla se kao da je zima...

Samo je tiho zajecala,
kad ju je nježno zagrlio.
Da će ih dati, već je znala.
To više niko nije krio.

-Neću te dati! - tješio je.
- Da mi te uzmu, nema te sile...
Radije ćemo u smrt oboje...
- Al' tad se pojavi, stric mu, Mile:

- Oblak će uskoro sa našim doći,
grad mu zaštitu zlatom plaća.
Poslah Igora još prve noći,
već mu je vrijeme da se vraća...

Te im riječi dadoše nadu,
da će se sudbina smilovati
i učini im se na zapadu
da već se naziru srpski ati.

Dal' su to bili konji njini,
il' im se samo činilo oku...?
Tad Mile spozna u daljini
figuru poznatu, visoku.

- Jest! To je Igor. Ne lažu oči!
A eno i Ratibora...!
Znao sam da će i on doći...
I uvijek prvi biti mora...!

Eh, taj ne može bez takmičenja,
on nikome ne da preda se.
Pa ni starost ga ne mijenja...
Vidi se odmah: Ljutića rase!

Al' ne daju se ni ostali:
Koji će barjak stići prije...?
Mnogi s Mongolima ratovali...
stare, iskusne, megdandžije.

Na barjacima grbovi slavni,
od svuda gdje je srpskog roda.
Proslaviše ih preci davni,
ko da pomisli čast da proda...?

Sa Lene, Sene, Dvine, Drine,
Dunava, Rzava, Drave, Save,
Dona, Oba, Laba, Cetine,
Rajne, Majne, Volge, Morave,

Bodre, Visle, Bojne, Bojane,
Bosne, Neretve, Tise, Nemanu,
Severne, Pive, Marice, Sane...
- javili su se sa svih strana.

Svako je pleme momke dalo
da čast mu brane u armiji,
tražeći da, kad bi se ratovalo,
baš oni budu najhrabriji.

Bodrići, Ljutići, Ordovići,
Silure, Macure, Balte, Drobnjaci,
Lemovići, Krivići, Braničevići,
Lužići, Severi... – svi junaci.

Zovu ih Srbi, Serbi, Sorbi,
Suebi, Vendi, Vindi, Veneti...
Nepobjedivi su u borbi,
na konju svaki k'o da leti.

Džinovska rasta, poznati svima...
Strepaše na zemlji svaka rasa,
bilo na zemlji, il' morima,
da s vojskom na njih ne nabasa.

Po plemenima bijahu zvani,
a i po predjelu u kom žive,
po polju, brdu, il' rijeci znani,
dobijajući tako nazive.

Poljani, Poljaci, Polaci jesu
Srbi iz ravnice, polja.
Brđani, Hrvati, Hrbati... gdje su?
- Uvijek izaberu brda najbolja.

Krajišnici su, il' Ukrajinci,
kada su na granici - kraju...
Zagorci, Lesi, Šumadinci...
kada pri šumi prebivaju.

Derevjani, Lužičani i Užičani
zovu se po drvetu i šumi - lugu,
Bosanci, Rašani, Polabljani,
Zećani... po riječnome okrugu.

Pomorci, Primorci kad su uz more,
Prečani kad su preko rijeke,
Ratari gdje se zemlja ore,
Ljutići kad su naravi prijeke.

I da ne dužimo više priču...
Primjetili su bili Tatari,
kako se niz brda već primiču
Srpski vitezi, znanci im stari.

Kad kan ugleda strašnu sliku,
odmah mu pade na um šta će:
dok je još imao priliku,
pred njih posla pregovarače.

Ovi odmah s bijelom zastavom,
krenuše dolazećim Srbima,
pozdravljajući ih pričom lukavom,
kako dovoljno plijena ima:

- Podijelićemo sve sa vama,
kako to samo braća rade.
Došli smo sa istim namjerama,
ne treba međ' nama biti zavade.

Evo, uzmite šta vam drago,
mi ćemo uzeti što ostane.
Znate da naš kan ne bi lag'o
i da se drži riječi dane.

Izjašiše Oblak i Ognjen,
dok su im bijesno rzali ati:
- Grad mora biti odbranjen,
za njega ćemo ratovati!

Ne pogađate se sa drugima
kad je na vašoj strani sila,
a sad kad nas isto ima,
borbenost vas je napustila.

Vaš kan je dobro znao
da nam zaštitu Latin plaća
i da je zemlju našu napao.
U gradu su nam mnoga braća!

Naše je momke starosta dao
da grad brane i trgovce,
za šta Latin je obećao
vino i ulje i zlatne novce.

Mi se držimo date riječi,
pa i kad je Latinu data.
Naš muški nam je ponos preči
od svega zlata i dukata.

Kad bi smo došli nazad kući,
i pred rodbinu našu stali,
znam: gledali bi prezirući,
sve koji su im čast izdali.

Idite! Recite svome kanu,
da su nam momci željni boja.
Il' neka borbe odmah prestanu,
ili oštrite oružja svoja.

Neka nas čeka ispred grada,
da s nama lično razgovara,
da 'zalud vojska vam ne strada
... a on za priču ima dara.

Riječi su mu najjača strana,
i Latine bi nadmudrio...
al' i junak je od megdana...
Našoj bi djeci ravan bio!

Kad vas je više, vi ste jaki.
Evo stavljam vas na drugo mjesto.
Kad bi nestao Srbin svaki,
vi biste došli na sami presto.

Sjevnuše oči Mongolima
i za sablje se uhvatiše.
Da od njih boljih junaka ima,
to nisu mogli slušati više.

- Ne izazivaj puno Ognjene,
jer ako stvarno naljutiš kana,
mogao bi na vas da krene,
pa da zažališ zbog ovog dana.

Nego se moli svome bogu
da mu šamani proreknu tako
da će izgubit' vojsku mnogu,
inače, Svetovid bi vam oplak'o.

- Svetovidu neka je slava!
On nam je pobjedu već prorek'o.
A vaš šaman...? Možda spava,
ili je od straha već utek'o...?

Al' ostavimo na miru žrece,
oni će pravu istinu znati.
Nebeske stvari su za svece,
naše je samo ratovati.

Idite, kanu poručite,
da, kad nebeske vide znake,
dođe s ostatkom svoje svite
i nek' povede vaše prvake.

Naši starosta i velmože
lijepo će ih dočekati.
Pa, kako se oni slože...
Il' ćemo piti, il' se klati...

Mongoli konje potjeraše
i sjuriše se niz strminu.
Ognjen i Oblak se nasmijaše,
primjetivši ljutnju njinu.

Htjeli su da kana izazovu
da gore, na njih, s vojskom krene.

Nisu vjerovali tom lažovu
sa kojim nema priče iskrene.

Uvrijedivši ga, mislili su,
da će odbiti pregovore.
Da momci ‘zalud došli nisu,
a svi su orni da se bore...

Ovo je bila prilika prava
da se junošće očeliče;
sutra će na njima biti slava,
jer treba da na pretke liče.

A zar im ima prilike bolje
već da se kale na Mongolima...?
S njima ko dijeli bojno polje,
taj mora lavlje srce da ima.

I ispalo je stvarno onako,
kako su bili i željeli.
Uskoro, mongolska vojska, polako,
u bojne grupe se podjeli.

I Oblak Srbe svoje poreda,
da naprijed stanu štitonoše,
iza njih strijelaca dva odreda,
u kojim nema ruke loše...

Konjica iza, u dugom nizu,
strpljivo na red svoj čekaju,
jer kad Mongoli priđu blizu,
oni će bitku privesti kraju.

Slavni Srpski Krilati Gusari,
kako su ih drugi zvali,
na svojim leđima su, u stvari,
pričvršćena krila imali.

Kada u odlučni napad krenu,
zalepršaju orlovska krila,
stvarajući huku paklenu,
koja bi i vraga preplašila.

...Borba otpoče kišom strijela
i pokličima sa obje strane!
Strijela je nebo zacrnjela,
da poslije kao kiša pa'ne.

Kako su Mongoli bili niže,
strijele im nisu išle daleko,
pa su morali da se približe,
a to je Oblak jedva ček'o.

On tada naredi uzmicanje,
nakoso, gore, korak po korak,
strijelama držeć' rastojanje,
a vatrom Miletu dade znak.

Onima što su gledali iz grada,
vidjevši kako Srbi uzmiču,
uzmicala je s njima i nada.
Žene su počele da nariču!

Ali Oblak je samo čekao,
dajući gradskoj vojsci vrijeme,
po planu koji je Mile znao,
da se za odlučni napad spreme.

Da ih odmakne od grada malo,
povukao je Mongole gore,
da bi se gradskoj vojsci dalo
vrijeme, iza njih da se stvore.

Kad se iz grada vojska pojavi,
krenu niz brdo Srpska konjica,
kao lavina što sve plavi,
k'o rušilačka divlja bujica.

K'o da se zatresla zemlja cijela
pod kopitama silnih ata,
k'o da su nebesa zagrmjela
od ratnih pokliča srpskih soldata.

Mongoli odmah uvidješe:
bijeg im je bio jedina nada,
al' tek što u polje nazad dospješe,
napade ih vojska iz grada.

Kada se vojske sudariše,
zavlada zveket oštrih sabalja,
po oklopima što se zbiše,
da se tek ruka s mačem pomalja.

Kada se Srbi među njih sjuriše,
nastade klanica neviđena.
Nije se zemlja vidjela više...
Svud' tijela mrtva, il' ranjena!

Jaroslav sa svojim u centar krenu
- baš gdje se najžešća bitka bila.
U pomoć ranjenom Rađenu
dojuri Ranko s lijevog krila.

Rađen, iako krvave glave,
daleko od toga da se predav'o,
nošen krilima stare slave,
sjek'o je sebi prolaz pravo.

Bio je doš'o do samog kana,
gdje je najviše Mongola bilo,
kad su ga napali sa svih strana...
Kao u košnici je vrilo...

On, stari Radun, Gojnik, Bran,
Bogoslav, Verčin i Pribislav,
proslavili su se na taj dan
da ih pominje srpski rod sav.

Uz pomoć Rankove sjajne družine,
koja se do njih hlabro probi,
kana odvojiše od glavnine.
Bran ga obori i zarobi!

Kad su ostali Mongoli vidjeli
da su ostali bez starješine,
više se boriti nisu htjeli:
ponestalo je hrabrosti njine.

Splasnulo im je vojni moral,
izgubili su volju svaku.
Slomio ih je za vođom žal,
vidjelo im se po koraku.

U grupe su bili razbijeni
i opkoljeni sa svih strana,
jer nisu bili naučeni
da ratuju bez vođstva kana.

Oblaku ih je bilo žao
gledati kao siročad neku
Na časnu predaju ih je pozvao,
uz branilaca gradskih dreku.

Priđe mu glavni komandant grada
i poče oštro da smrt zahtjeva.
Kao da on Srpskom vojskom vlada,
Oblaku reče prepun gnjeva:

- Neću predaju! Neka se bore!
Do smrti sve ću ih isjeći.
Ako se predaju tim po njih gore,
poubijaću ih sve mučeći.

Da vide da sa mnom nema šale
i nadaleko da sam najjači...
A mislile su te budale
da su veliki osvajači...

- Polako! Polako! Stani mladiću!
- Oblak ga naglo zaustavi.
- O njima ja, sam, odlučiću,
il' s njima bitku sam nastavi.

Nisi se tako junačio
dok mi te jasnog ne spasismo,
već si se u gradu, k'o miš, krio.
A šta bi da mi došli nismo?

Bil' onda tako sjek'o i pek'o
i mučenjem ih ubijao,
ili ih živ ne bi ček'o?
Bijedan si, da mi te je žao...

- Kako ti, Germane, smiješ meni,
komandantu, da se suprotstaviš!?

Reći ću starosti da te smjeni,
ako se pod moju vlast ne staviš!

Vi ste Suebi zato plaćeni
da nam dovoljno vojske date,
a komanda je samo na meni...

Vi se tu ništa ne pitate!

- Ne zovi me Sueb. Suebima nas zovu
samo slični tebi, sa govornom manom.

Ne znaš izgovorit' Srbini, ti nitkovu,
a smatraš se nekim vajnim velikanom.

Nismo ni Germani, to je vaše ime,
to na srpskom ama baš ništa ne znači,
a na latinskome više ne zovi me...

i ne ponašaj se kao da si jači.

Da imaš obraza, ponizno bi gled'o
ispred onog što te od smrti izbavi...

Ti bi spasiocu svome zapovjed'o,
a do maločas ti se radilo o glavi...

Hodite ovamo ljudi da vidite,
ratnika hrabra, krupna i jaka!!!
Svi ćete sigurno da se zastidite...
Niste vidjeli takvog junaka!

Sjatali su se mnogi, radoznalo,
da vide ko je vrijedan te hvale.
Te su se vrline, kod njih se znalo,
za sasvim normalnu stvar smatrale.

Visoki, jaki, dugoga lica
visoka čela, čvrsta pogleda,
jakoga nosa i jagodica...
K'o mitski heroj svaki izgleda!

Od svijetle do sasvim crne kose,
oštre obrve svaki ima...
Teške sjekire mnogi nose,
volovske rogove na šljemovima.

Kad su vidjeli to stvorenje,
kako Oblaku, onakvom, prijeti,
nastade veselo raspoloženje,
koje je vredjelo vidjeti:

Nastade kikot starih ratnika,
bijeli im perčini na vrat pali,
a samu dreku tog jadnika
mlađi su sa osmjehom gledali.

Stojan, momčina širokih leđa,
gled'o je odozgo na čovječuljka,
s hladnim prezirom, koji vrijeđa,
kao što div bi gled'o patuljka,

a onda se grohotom nasmijao,
što su prihvatili svi ostali...
Prije nego Oblak ih je utišao,
neki su od smijeha na zemlju pali.

Oblak, kad od smijeha se povrati,
opet otpoče sa kritikom:
- ...Ti imaš hrabrosti pred mene stati,
koji se ne klanjam, sem Boga, ikom!

Ti ne znaš jadan sa kim pričaš!
Ti da se, drsko, mjeriš sa mnom...,
sebe i slične da veličaš,
pred mojom, Srpskom, vojskom slavnom...?

Kada bi bilo do same sile,
sve bi na svijetu bilo naše.
I ovaj grad su izmolile,
vođe vam, što ponizno puzaše.

I gledamo vas tako bijedne,
ne shvatajući da postoji
muško bez vrline ijedne
i da se kao žena boji.

Da nisi već platio cijenu,
za zaštitu novac nam dao,
obukao bih te kao ženu
i takvog nazad u grad poslao.

Baš šteta što vas Bog ne stvori
ženama, kad već isti ste žene,
mada se kod nas i žena bori,
i to do smrti, zbog časti njene.

Mada kukavičluk svoj opravdavate,
tvrdeć' za nas da smo naivni i ljudi,
kako ćete u oči žene da gledate,
sada kad su vidjele šta su pravi ljudi.

I to gradova što imate,
dasmu vam za trgovišta,
a vi bi da nekom otimate...?
Ima li u vama razuma išta!?

Ne misliš valjda da bi vi borbom
uspjeli nešto uzeti nama!?
Ne bi sa svojom vojskom svom
protivnik bio našim babama!

Sve što je igdje mjesta i rijeka
- mi smo im svima imena dali!
Dal' se po vama zovu neka,
dal' ste po sebi šta nazvali?

Od Tare, Bojne ili Bresta,
do Laba, Neve i Nemana...
Jezika našeg još ne nesta,
od Dublina do Industana.

Sve je to, druškane, bilo naše,
još od najdavnijeg doba.
Oduvijek naši ratovaše
oko Lene, Dona i Oba.

Od Brodice do Branibora,
Vilina, Kovna, Novgoroda...
od leda do stepa kraj Crnog mora,
sem našeg, nema drugog naroda.

Rujansko more se tako zvalo
po Rujnu i našim Ranićima,
a Srpsko je Baltičkim postalo
po slavnim starim Baltićima.

Možete nas zvati Goti, ili Geti...
da na srpskom imenu ne bi bilo slave,
al' će naše ime u mitu živjeti,
koji će prenosit' stare sijede glave.

Alarić, Jevrić i Roderić...
za Vizigote ko čuo nije?,
Atanarić i Amalarić
- svi su iz Balta familije.

Ermanarić i Teodorić
- Ostrogota glavešine.
Gajzerić, Želimir i Gunderić
-Vandali, kraljevi Kartagine.

Ko je Velizar, nesretniče,
da nije možda od Latina?
Na koga Rimski carevi liče,
sve sami Srbin do Srbina?

Jesi li vidio biste Cezara,
Vespazijana i ostalih...?
Kod mnogih imena naša stara
- sam Serbius prije svih.

Ko je Teodorić? De mi reci...!
I čije je to prezime...!?
Kako se zvaše tvoji preci...?
Ako li griješim, ispravi me...

Ražesti se tad Latin jako,
ne mogavši da sluša više:
- Ako i jeste bilo tako,
baš vaši nam i poslužiše.

Oni jesu vladali Rimom,
mnogi ga i osvajaše,
al', omamljeni našom klimom,
prihvataše baš sve naše.

Rim je progut'o mnoge,
k'o živo blato baš!
Kad ti se zaglibe noge,
'zalud se otimaš...

Njima se jadtim činilo samo
da su osvajali u svom interesu.
A mi što iskoristiti znamo...!!!
Najveću korist nama donesu!

Već smo vam uzeli jug cijeli,
i to pomoću vaših.
Ne znam da li ste previdjeli
da se ja mača još ne maših,

a vi se krvite s Mongolima,
koji nam nisu od vas mrži...
Vas će svaki dan manje da ima
a nas, nek se isti broj drži,

pa ćemo bez i jednog junaka
uzet' vam kontinent sav.
Nemamo ni visoka ni jaka,
evo, ja nisam ni lijep, ni plav...

a eto, vidiš, vi ste se tukli
da bi ste spas'li ovakva mene
i jedva živu glavu izvukli,
dok mi bi, poput lake žene,

na kraju ponizno pred njih stali
i dali im sve što bi htjeli.
Tako bi glave sačuvali
i nepovrijeđeni preživjeli.

Čit'o sam knjige o vremenu
kada ste najveća sila bili,
ali sada se ćurak okrenu.
Jedne smo s drugim zavadili.

Gdje god se ko-god zavadi,
mi jednom pomognemo.
On od tad za nas radi,
kad god da u rat krenemo.

Jednom kad je sa nama,
nema mu povratka više.
Ne može nazad od srama,
braća ga zamrziše.

Krenusmo tako od Rima,
kada mu kupismo vođe,
koji udari po Galima
i čak vam do Laba dođe.

A ko nam bjehu vojnici!?
Sve sama braća tvoja!
Čak i kao zapovjednici,
tokom najljućeg boja.

Vi ste na obje strane.
Mi samo posmatrači.
Nekad i opklada pa'ne:
- koji je od vas jači.

I vi ćete se tući godinama tako,
dok vas jezicima sve ne razdijelimo,
a tek onda ćemo, strpljivo, polako,
igrati se s vama kako poželimo.

Vi ćete kroz hrabre bitke nestajati
i poslije svake, bi'će vas sve manje,
bratoubilački boj neće prestati
ni kad vam zaprijeti puno nestajanje.

Ako neko od vaših nekada i shvati
šta se to u stvari sa vama dešava,
mi ćemo mu odmah carsku krunu dati,
koja pamti mnogo takvih sličnih glava.

Reć'emo mu: - ti si sada vladar Rima
i cijele slavne Rimske imperije,
klanjamo ti se svi, koliko nas ima...
- i on će zaboravit' ko je bio prije!

Vlastoljublje, to je stara bolest vaša,
jer u zlatoljublje ono se pretvara,
a sa njim se ratnik k'o žena ponaša,
gledajući samo da riznicu stvara.

Kada je zaslijepljen, onda nam je lako
da njim upravljamo kako poželimo:
pokažemo na vas i kažemo kako
svi pod istom krunom treba da živimo

i kako je on stvarno zaslužio
da vlada čitavim svijetom,
a jezik naš, koji je naučio,
da se smatra stvari svetom.

A kako vlasti nikad nije dosta
i kako glad nema očiju,
malo po malo i ništa ne osta...
A naši se samo smiju

i polako za njim, trljajuć' ruke,
k'o dio "njegove" nove vlasti...
Bogatimo se bez po' muke!
Zar ima na svijetu veće slasti...?

- Imaš ti pravo! Sve je baš tako!
- Oblak mu naglo priču skrati
- i zato ćemo sada ovako:
Ne trebate nam više plaćati!

Ionako ste nam dugovali,
kasnite s dankom mjesecima
a, vidim, nismo vam ni trebali,
jer među vama boljih ima.

E', pa evo vam prilike prave,
da sada pokažete pravo lice
Mongolima, kada se pojave,
koji su za vas "bijedne skitnice".

Uzeti ćemo im konje i blago,
s nama će poći i momci naši.
Vi onda s kanom - kako vam drago...
Ja lično vjerujem da vas se plaši...

Mi se sa njima odavno znamo,
ratovali smo s njima često,
al' otkud dođoše čak ovamo...?
Ovdje im nije bilo mjesto.

Vi ste im platili i doveli ih,
da bi se borili protiv nas.
E', sad se vi borite protiv njih...
Od nas ne očekujte spas!

A što se tiče tvoje nade,
da će nas jednom nestat' k'o rase,
da vaša može s mirom da krade,
kad bi ti želja i ostvarila se,

vama, takvim, ni to dosta bilo ne bi,
jer vi k'o da niste sa ovoga svijeta.
Sve bi ste na svijetu prigrlili sebi,
bilo čija druga sreća vama smeta.

Mi vas, da hoćemo, možemo zbrisati,
da ne postojite kao narod više,
al' gledamo ljudski s vama trgovati,
iako nas trgovci vaši oguliše.

Možda ćete jednom kupit' nam sve vođe
i možda će jezik skoro nam nestati,
ali i hiljadu godina kad prođe
po čelima ćemo se visokim poznati.

I kad bi nas sila neka pokorila,
uvela tuđ jezik u sve strane naše,
imena bi mjesta Srpski govorila
i planina, rijeka... što se Srpski zvaše.

Kad se, pradjedovska, krv opet probudi,
čita'ćemo lako ko smo i gdje bili,
žudeć' za vremenom kad smo bili ljudi,
tražit jezik djedova, što su nam sakrili.

A kada izbije rijeka krvi vrele,
ponornica što se godinama krila,
otkriće se drevne knjige, požutjele,
skrivena istina da bi zaiskrila...

U to, eto ti našeg junaka,
zaljubljenog, s početka priče.
Kad dođe s Latinkom pred Oblaka,
ovaj zamalo poče da viče.

- Velibore li Velibore...
Latinka, pored tolikih naših!?
Pa zar su naše cure gore?
Baš to je ono čega se plaših!

A zar vam nije svima rečeno
da rasu našu k'o čast čuvate,
jer onaj ko je tim putem kren'o
mora da su mu bačene gate.

Od naših onakvih djevojaka,
kakvih nema nigdje na svijetu:
svijetla, visoka, tanka svaka...
a ti Latinku naš'o prokletu!

Hoćeš da te prokunu naše majke:
Delija a na tuđinku spao...!
Srpkinje hoće srpske snajke,
neudatih im je kćeri žao...

Ionako nam momci ginu
da bi se k'o junaci dokazali,
zar još da dajemo ih i Latinu,
a da ih majka njihova žali...?

- Striče Oblače, od našeg je roda!
Otac joj je, gore, od Ranića bio,
služio je ovdje, k'o kapetan broda,
dok se jednog dana nije izgubio.

Njena ga je majka danima čekala,
ni poslije godina ne gubeći nadu.
Naše joj je ime, Jelena, dala,
da je uvijek sjeća na Srbina Vladu.

Njoj je od malena pričala o ocu,
kao o heroju božanskoga lika.
Sanjaše o njemu, kao spasiocu.
Majka joj pričaše: njegova je slika...

- Čekaj, da vidim! Ne, nije moguće!
Nije valjda kćerka Ranić Vladimira...?
Ista on. Sjećam se, k'o da b'ješe juče,
kada sa četom svojom promaršira.

Jest, brate, ista... Njegovo je lice...
i plava, brate, nije na Latine!
Ista njegove dvije sinovice.
E', neka vam bude po volji sine!

Svi su ti Ranići isti baš
i svako dijete na njih se baca.
Možeš ih poznati, čim ih ugledaš.
I staro i mlado – ista ljuta faca.

- Ima ovdje Ranića... – pogleda lijevo,
- hodi ovamo, dođi sine Rade...!
Ni sestra mu nije sličnija, evo...!
E', to ti je kćerka tvoga strica Vlade!

Pogledaše se stričevići,
u očiglednoj nevjerici,
da jedno na drugo toliko liči,
k'o što bi ličilo svojoj slici.

Kad osjetiše da krv im je ista,
grudi im prože neka toplina,
koju izazva ljubav bratska, čista:
bratova zas'ja suza i sestrina!

- Ne! Ona ne ide. Njoj je ovdje mjesto,
jer ona je potekla u ovome gradu.
Takve se ljepotice ne rađaju često
i nećemo Srbima dat' da je ukradu.

Ne možete tako da kradete žene,
jer kod nas se žena samo kupit' može,
a za nju nam nećete moći platit' cijene,
pa i da se skinete svi do gole kože.

- E', ja idem sama, niko me ne krade
i to idem slatko, k'o da idem u raj.
Idem, k'o da idem kod svog oca Vlade,
'mjesto njega vraćam se u rodni mu kraj.

- Ti da ćutiš! Tebe ništa ne pitamo.
Žena se ne pita, nego samo ljudi.
Njeno je da ćuti i poslušna samo,
gdje će i sa kim će, kad joj se presudi.

- Radije bih s njima jedan mjesec bila,
nego s vama, bijednim, jedan život cijeli.
Ne bih ni živjela, ja bih se ubila,
kada bi me od njih, sa sobom odveli.

Gdje bih ja ovakva, tanka i visoka,
među Latinima sebi našla para:
prave smeđe kose i svijetla oka,
izgled koji od vas sasvim odudara!

Vučica za sebe samo vuka traži,
lisac za nju nije ni pristojna hrana.
Orlici je orao, već lešinar draži,
sokolici soko od goluba gušana.

Ne vjerujem da ste naivni toliko,
da ne primjetite da vas ne poštuju:
ni žene, ni djeca, ni sluge... Baš niko!,
pogotovo kad vam hvalisanje čuju.

Vi se hvališete svojim osvajanjem
u kome vas nikad nije lično bilo.
Nije vas bilo ni u boju manjem,
šta bi se to s vama, jadnim, osvojilo?

Neka im skaradna imena dijelite,
kojima se oni nikad nisu zvali,
rođeno im ime uništiti' želite...
Kako bi tek oni vas takve nazvali?

Tražite od nekih da se Kelti zovu,
što na grčkom znači obični divljaci,
da biste stvorili neku grupu novu,
da bi se dijelili braća i rođaci.

Ali što ih onda zovete Germani,
ili, vašim riječima, oni što su čisti.
Uvijek ste na djelu sramom ukaljani,
samo ste u priči pravi moralisti.

Pohlepa već vam je lica
potpuno deformisala.
Velikih glava i kratkih nožica,
ličite na odvratne gomile sala.

Ko god da je od vas bolji ili jači,
tješite se tvrdnjom da varvari to su
i svaki se od vas u rupu uvlači,
‘mjesto da da primjer u muškom ponosu.

Na sreću mene svu prožima
naslijeđe hrabre krvi njihove,
pa se poistovjetiti s njima
u sate ponosne mogu ove.

- Evo, djevojka je odlučila
- presudi kratko Oblak spor:
- i previše je s vama bila,
kako li preživi jadni stvor...?

A ti ćeš sada da slušaš druge,
dosta su drugi tebe slušali...
i zna'ćeš šta su to noći duge
kad te za slugu budemo dali.

Hoće li ko-god ovog za roba...?
Hoćeš li ti, možda, Nedo?
- Kad bi mi služio vjerno do groba,
ne bih ga takvog ružnog gled'o!

Kad vidim takve, niskoga čela,
široke glave i stomaka...
Ko da ga nije žena na svijet donijela...
Liči mi na Branovog ujaka!

Da uvuče u šegu još koga,
a znajuć' da Bran ne voli šalu,
začika malo druga staroga,
kako bi stvorio predstavu malu.

- Prođi ti se mojih ujaka!
Imaš i svojih, s njima se šali.
Ako mi samo padneš šaka,
pa kad te desnica moja raspali...

Nedo se uvijek našaliti znao,
čak i kada mu se radilo o glavi,
samo što bi mačem mahati prestao
jedva je čekao da šegu nastavi.

Nekad bi u bi'ci, samo radi šale,
tupim dijelom mača udario koga,
da bi se junoše malo nasmijale...
Par je puta bio i ranjen zbog toga.

Al' on se ne bi Nedom zvaao,
kad bi ozbiljan mogao biti.
Kao da mu je bio posao,
kako ostale razvedriti...

Ognjen i Oblak objasniše
Miletu šta su odlučili,
da grad štititi neće više,
pošto zahvalni nisu bili.

Gostoprimstvo su iznevjerili,
a to se kod Srba ne toleriše.
Umjesto zahvalnosti, drski su bili...
To nije moglo tako više!

Mile tad ode da iz grada
izvede starce, djecu i žene.:
Da 'zalud nedužan niko ne strada,
pusti i iz tamnice zatočene.

Siđe u podrume i poskida
teške okove svima redom.
U zadnjoj ćeliji nađe kraj zida
mršava diva s bradom pros'jedom.

- Od kad si ovdje starino? Reci!
- upita koščatu, slabu priliku.
- Jesu l' ti od našeg roda preci?
Ko svoga oca da vidim sliku...!

- Sa sjevera sam, od Ranića.
Kapetan broda nekad sam bio,
dok jednom nisam, poslije pića,
u okovima završio.

U najljepšu sam se zagledao,
pošteno, kao u Srpkinju Srbin.
Da ju je gledao, tad sam saznao,
komandanta grada sin.

Meni je lako na grudi pala,
dok njega gledala je hladno...
Što meni ona je srce dala,
on se oboma osveti gadno.

Kada sam jedne noći pio,
sa svojim, sa Rujna i iz Strele,
nešto u vino mi je stavio
i sluge njegove su me odnijele.

Vjerujem da su me tražili moji,
ali ko ovdje da me nađe...
A šta je slagat' Latinu, koji
živi od laži, prevare, krađe...

Kada sam se ovdje probudio,
vezan, pred sobom vidjevši njega,
istoga trena sam shvatio
šta se desilo i zbog čega.

Nisam preplašen, već ljut bio
i pljunuo sam mu u lice.
S takvim rangom... a koristio
trikove najniže varalice.

On samo obrisao lice i reče:
- Navići ćeš se ti na mene!
Dolazi'ću ti svako večer,
dok ti sva duša ne uvene.

I gled'o sam ga godinama,
kako mi priča, prkoseći,
o njoj, kako vene sama,
o mome nestanku misleći.

Njeni su bili od Ljutića.
Ćilibarom su trgovali.
Bila bi previše duga priča,
da pričam kako su ovdje ostali.

Ja sam ih snabdjev'o ćilibarom
sa Rujanskoga mora žala,
koristeći se stazom starom
koja je oduvijek postojala,

a onda rijekom do južnih mora,
gdje sam taj jantar odmah prodat'o,
pa nazad, s brodom punim amfora
s uljem i vinom – na sjever pravo...

- Da nisi Vladimir – Mile se prenu
- koji se izgubi, iznenada,
ostavljajući trudnu ženu
da nezaštićena strada?

- Nije valjda još i trudna bila!?
Šta je sad sa njom? Reci! Govori...!
Je li mi sina il' kćerku rodila,
da li mi dijete Srpski zbori...?

De, dobro, stani! Sve ćeš čuti,
odavde kad budeš izišao
- Mile se uspio otrgnuti
od diva što ga je snažno tresao.

Skinu mu lance. Kratko mu reče
da ima kćerku lijepu k'o vila,
koja je odskora svako veče
s njegovim sinovcem provodila.

E' hvala Bogu! Ne žalim za muke,
koje sam trpio svih ovih ljeta.
Danas bih umro od sopstvene ruke,
da danas sam čuo da s Latinom šeta.

Kad su izišli uz stepenice,
uz koje Mile ga napola iznese,
Vladimir odmah umi lice,
sredi kosu i obuče se...

Kada njihovi ugledaše
diva što bješe koža i kost,
svi se redom pitati staše:
- ko li je nepoznati gost?

Oblak mu nakratko pogled sreće
i odmah sinu mu u glavi...!
- Vodi ga Mile da vidi dijete,
da sazna ko joj je otac pravi...

Priđe mu bliže, suzna pogleda:
- Vladimire, kućo stara...!
- Latin je gledao, lica blijeda,
dirljivi susret dva drugara.

Kada se bratski izgrliše,
Oblak ga pogleda u oči i reče:
- Šta ti dušmani uradiše!?
Šta se desilo? Pričaj čovječe!

Upitaše ga šta je bilo.
Rekoše: tražili su ga na sve strane...
A on njima šta se desilo,
i kako je mogao da nestane...?

- E', Vlado, sada imaš priliku
da ti taj zlotvor k'o rob služi.
Pravda je krvnik biti krvniku,
nek' ti se za sve sad oduži...

Latin poče da se odmiče,
ali Vladimir ga ugleda.
- Kuda ćeš kurvo!? - poče da viče.
- Krenuše za njim svi odreda.

- Ne! Morate mi šansu dati,
da pošten dvoboj imam s njim
i morate mi obećati
slobodu, ako pobijedim.

- Kopile! Dvoboj s napaćenim,
iz teškog ropstva što tek se diže.
Ne vjerujem očima rođenim,
da takva hulja zemljom gmiže...

- Odmor ne treba mi za njega,
dajte mi mač i ovak'om...
a da se odmorim noć-dvije svega,
ubio bih ga običnim štapom.

Tek što je Jelena bila stigla,
saznavši za radosnu vijest,
smrt je već svoju ruku digla
da stavi pečat na viteški test.

Mile, nevoljno, svoj mač dade
i tek što ga Vladimir uze,
Latin iznenada napade...!
Jeleni oči prekriše suze.

Bila se sledila od užasa,
kad Latin zamahnu punom snagom.
Među njih htjede skočiti tog časa,
da spasi život ocu dragom.

Kad smrt već bila mu je za petom,
Vladimir se naglo izmače,
napravi iskorak s polu-okretom
i mačem spretno žrtvu nače!

Latin, od čuda, samo zinu,
ne shvatajući šta se dešava.
Ne trepnu, a već niz prašinu
otkotrljala mu se glava.

Jelena pritrča, zagrli oca,
a onda malo se zastidje.
Oblak mu prizna: mačevaoca,
oko mu takvog još ne vidje...

Nedugo zatim, svi iz grada,
krenuše put novog trgovišta.
Od toga dana, tu nikada
niko ne proda više išta.

I uskoro se kolona duga,
krivudava, uz brdo vila...
U gradu osta samo tuga,
da bi tišini društvo pravila.

Ostade priča o smrti grada,
upamćena po sreći samo
i po ljubavi dva srca mlada,
kojih se, evo, i mi sjećamo,

jer pričala se priča ova
gdje god je bilo srpskog roda,
ko zna koliko vjekova,
sve dok im vlastela čast ne proda.

Al' i dalje ovaj grad svjedoči
o nekadašnjim: časti, slavi,
nikad premašenoj moći...
I sve kroz priču o ljubavi...!

SRBI

Ima jedna zemlja, divlja i krvava,
u njoj se rađaju ljudi kao vuci.
I u miru za boj, ljut, su uvijek spremni,
s nožem pod jastukom, k'o nekad hajduci.

Ne diraj ih, bi'će srećni u svom miru
i neće ih biti briga ni za koga,
al' takni ih samo, krvi da okuse...
Tada za njih nema zakona do Boga.

Dovoljno je samo da krv namirišu
i odmah se budi narav uspavana.
Geni u boj zovu, sjete se predaka,
krvi se moraju napit' od dušmana...

SRBIJA

Ja sam iz one zemlje, znate,
što svakoj sili na putu stoji.
U njoj se život ne cijeni mnogo,
u njoj se slave samo heroji.

To vam je ona zemlja, ma znate,
što vjekovima samo strada.
Nikad se neće opametit',
misle da svijetom pravda vlada.

Ja sam iz onoga naroda, znate,
što se nikome s puta ne sklanja.
Za njega nema veći ni jači,
on se ne plaši ratovanja.

To vam je onaj narod, ma znate,
što gene rata u sebi nosi.
Njemu je najveće zadovoljstvo
da najjačima zaprkosi.

Dođeš li u tu, prkosnu, zemlju
u kojoj nikad nema mira,
zavoljet ćeš taj narod kojem
srce nad razumom dominira.

RUSI

Rusija, nisu to tek prostrane stepe,
tundre i mora brezovine,
ni rijeke, veličanstveno lijepe,
poput: Volge, Oba i Dvine...,

ni njeno fascinirajuće prostranstvo,
od kraja do kraja svijeta,
ni Moskva, njeno veličanstvo,
ni pejzaži, kakve nema planeta...,

ni Ural, ni Bajkal, ni Sahalin...

Nije to ni sjaj Petrograda...

Ne, to je Rus: moj brat, a njen sin

- ljudi su njena slava i nada!

Ta, ista, zemlja, ma kolika bila,
bez Rusa bila bi tek blijeda sjena.

Bez njih ona bi malo vrijedila
- bila bi k'o lijepa bez časti žena.

Rusija, blista tek kad se pomenu:
njeni slavni Kozaci i Nevski,
koji proniješe svud slavu njenu,
kao i Rjepin, Gogolj, Dostojevski...

Tek pri pomenu njih, Puškina, Tolstoja,
Šolohova, Gorkog, Jesenjina,
Kutuzova i mnogih drugih heroja,
shvata se sva njena veličina.

Bez njih bi, možda, mogli da je cijene,
sa njima ona se voli...
Oni su čuvari ljepote njene,
svjedoci njenih ljubavi, boli...

RUSIJI

Rusijo, ti si još jedina nada!
Oči svih pravednih uprte su u te.
I mi, zaraženi truleži Zapada,
jedva se držimo još za tvoje skute.

Topi se moral iz starije' dana,
nestaje mudrosti, negdašnje, iz glava,
djeca nam bivaju indoktrinirana,
nesvjesni, jadni, šta im se dešava.

Oni osjećaju da nešto ne valja,
al' ne znaju ko je za to krivac pravi.
Što više nauče, mudrost im je dalja:
ispiru im mozak na školskoj nastavi.

Njima mozak pune svime i svačime
samo da bi bili od suštine dalje
i zatupljuju ih, u učenja ime...
Intelektualne prave, od djece, bogalje.

Koga upitati, ko da ih nauči,
šta je pravi život, šta je mudrost prava...?
Ne znajuć' odgovor, učitelj se muči,
pitanja o tome vješto izbjegava.

Ovo malo nade, što na selu ima,
ova luča svjetla koja srca grije...
što seljaci čuvaše, naši, vjekovima
jedva da se javno i pomenut' smije.

Rusijo, iskro, posljednja u tami,
kojoj su uprte ruke miliona
i oči iz tame, koje svjetlost mami,
padneš li još i ti, past' će i sva ona

tradicija što se čuva stoljećima,
po kojoj su istina i Bog iznad svega,
a pravedan makar neku nadu ima
da će jednom sunce ogrijat' i njega.

Rusijo, ako stvarno si Rusija,
hrabrih Zaporoških i Donskih Kozaka,
nek iz tebe stara slava sad zasija,
spasi svijet od Zapadnih okova i mraka.

LUŽIČKI SRBI

Evo prođe dvanaest-trinaest stoljeća
kako nas prilike braćo rastaviše,
ali što je bila udaljenost veća,
jedni smo za drugim čeznuli sve više.

Od kad s Višeslavom, Dervanovim sinom,
pođosmo ka jugu, iz staroga kraja,
borit se na Sinjem moru sa tuđinom,
od tada nas dušman sa vama razdvaja.

Naše dvije grane, dvije bitke duge:
vi braniste sjever, mi jug, stoljećima...
Nismo mogli pomoći nikad jedni druge,
ali, hvala Bogu, evo, još nas ima.

Lužički Srbi, narode heroja!,
koga napadaše još od Starog Rima...
Branec' ime, jezik i ognjišta svoja,
čuvali ste zavjet dat svojim precima.

Mi se divimo, braćo naša draga,
vašoj istrajnosti u borbi i žrtvi.
U mitu vam, slavnom, ostaviše traga
preci vam, što nikad neće biti mrtvi.

Otkad Gero, prevarom, pobi vaše vođe,
što su mu k'o ljudi na riječ vjerovali,
od tad mnogi tuđin kroz Lužice prođe,
al' su Srbi, ipak, do danas opstali.

‘Još su živi Srbi!’ – još se izgovara.
Još se Spreva kod vas k'o i prije zove,
sjećajući' na Sprevnika, starog poglavara,
koji je vodio vaše pradjedove.

Od Labe do Poljske, sva srpska plemena
izgubiše jezik - Nijemcima ih zovu,
samo Lužičani kroz teška vremena
opstadoše, dajući' svima nadu novu.

Kada se probude opet: Polabljani,
Ljutići, Ranići, Bodrići, Glomači...,
postanu za pretke zainteresovani,
vi ćete im, starih, riječi bit' tumači.

SJEVERNI POMORJANI

Pritisle mračne katedrale Strelu,
nema na Rujnu kipa Svetovida...
Svetinje naše sad su u pepelu,
a tuđin svoje građevine zida.

Sjeverno Pomorje porobljeno leži,
tuđi jezik zbore unuci heroja...
Nikoga da slavne bitke obilježi,
svetilišta, stara, pradjedovska svoja.

Ne pamte mladi Ranići, Ljutići...
pretke što su ponos cijelog Srpstva bili.
Kad će se iz ropstva, teškog, jednom dići
da bi jezik, ime, slobodu... vratili.

Kad već govorimo o pravdi, istini...
red je da se kaže i otetnoj djeci:
ko su bili pravi roditelji njihini,
kojim su im jezikom govorili preci,

kakva im je djedovska bila vjera stara,
istorija, hrabrog, roda njihovoga,
kada nisu imali drugog gospodara,
osim, sa nebesa, svemogućeg Boga.

Katedrale strašne, što treba da plaše
i da podsjećaju na krv, smrt i žrtve,
onih koji život u pobuni daše,
kada smo brojali hiljadama mrtve...

Neki su ponosni na te katedrale,
sve su ponosniji što su one više,
ne misleć' na pretke, za vjeru im pale,
u borbi baš s tima što ih izgradiše.

Jeste l' živi braćo sa Baltičkog mora!?
Nisu valjda iščezli vaša čast i slava...?
Zar se ne sjećate slavnih: Ratibora,
Jaroslava, Niklota, starog Borislava...

Zar vas ne zanima šta znače imena
mjesta i likova iz prošlosti vaše:
Svetovida, Volosa, Triglava, Vodena...
za koje od juga do sjevera znaše?

NERETLJANI

Neretljani, vi ste nekad sila bili,
dok ste bili Južnih Srba mornarica.
Od kad su vas vjerama, tuđim, razdijelili
jedva da imate čestitih dublica.

Izgubiste brodove, ostrva i more,
izgubiste slobodu, čast, hrabrost i ime.
Na vašem se moru tuđe pjesme ore,
druge pozdravljaju oseke i plime.

Na staro junaštvo ništa ni ne sjeća,
Neretvanci sada drugim se klanjaju.
Ne gori na stolu više slavska svijeća,
djeca srpske pretke više vam ne znaju.

Dok slaviste: Vodena, Vesnu, Triglav Bora,
Svarožića, Dajboga, što sa neba sija,
bili ste vladari cijelog Sinjeg mora,
danak vam je morala plaćat' Venecija.

Bili ste poznati kao Paganija,
pošto svoje vjere, stare, dali niste,
ni kad se pokrsti čitava Srbija...
Od svih Srba, zadnji Hrišćanstvo primiste.

Sad vaše pobjede neko drugi slavi,
vaše slavne bitke i ime svojata,
a vi, zbog podjele, radite o glavi
onome kog trebate smatrati za brata.

NOVA SRBIJA

Ja imam viziju nove Srbije,
sa onom slavom iz starije' dana,
gdje ni jedan čovjek zaboravljen nije,
gdje su djeca bezbrižna, srećna, nasmijana...

Ja već jasno vidim, da se iz sna bude
usnuli: hrabrost, pravda i poštenje.
Vidim da stare i bezvoljne ljude
smjenjuje, svijetlo, novo pokoljenje.

Vidim kako stid se među ljude vraća,
donoseći sa sobom ponos, poštovanje...,
kako svaki čovjek uspravno korača,
kako je prevare i bijede sve manje,

kako žena obraz čuva porodici
i kako za djecu, svoju, sve žrtvuje,
kako se cijene: seljaci, radnici...,
kako se zemlja voli i poštuje.

Vidim kako niču novi velikani,
korijeni jaki puštaju izdanke,
vidim kako nestaju mozgovi isprani,
tuđinske: vjere, škole, knjige, banke...

Vidim slobodu,
našu vlast...,
a oni neka odu
bestraga, u propast!

Ako, možda, neko, ne vjeruje meni,
neka sam pogleda – svi su probuđeni!

OVO KROZ MENE ZBORE NAŠI PRECI

Ovo kroz mene zборе naši preci!
Svako od njih hoće da kaže šta ima...
Dao sam im tijelo četiri-pet mjeseci,
da se mogu javit' svojim unucima.

Sanjao sam bio te starine časne
kako hoće da se unucima jave,
ali ne k'o neke duhove sablasne,
već k'o zabrinute, sjede, mudre glave.

Pričali su sa mnom, k'o ja sada s vama,
i pitali šta se to s nama dešava,
gledali su na nas s osjećajem srama,
jer s njima nestade nekadašnja slava.

Rekoše mi: - Pođi, malo, s nama gore,
da bi mog'o bolje vidjet' zemlju cijelu
i da ti se oči potpuno otvore,
da bi svoje pretke vidio na djelu...

Pomoći ćemo ti da sve razumiješ
i da vidiš prošlost, a i ovo danas,
ako sa visine pogledati smiješ...
Smje'ćeš, ako si se ugledao na nas!

Podoh s njima, smjelo, k'o da živjeh gore,
i povedoše me u njihove dane...
Čim stigoh, ugledah, da se hrabro bore,
stasiti junaci bez straha i mane...

Svaki na svom bijesnom ždrijepcu, k'o da leti,
jureći u pravo more protivnika...
Vredjelo je takvo junaštvo vidjeti,
zauvijek će živjeti u meni ta slika...

I ja tad osjetih da kroz mene teče
krv ratnika koji bez straha juriša,
koji se ni na tren nazad ne okreće,
koji samo sječe dok bitka ne stiša...

Prožimala me je samo dužnost časna,
ratnika što samo pobijediti ima.
Kako bit' najbolji, samo želja strasna,
u tom mi je trenu bila u grudima.

Bijah okusio šta je junak biti,
slatku hrabrost što se ne da opisati,
koji samo čeka kad će se boriti
i kako što više svome rodu dati...

...A onda me naglo povukoše gore,
da gledam s visine šta se to dešava,
kad starci stadoše opsežno da zbore
da je sve što vidim nekad bila java

i da osjećanje što sam iskusio,
bješe ono što je svako osjećao,
a da ratnik, što je srpskog roda bio,
u boju je samo za pobjedu znao.

To je bilo vrijeme naše prave slave,
kada nam je dužnost bila ispred svega,
kad se ponos smatrao važnijim od glave,
a sramota smatrala gorom od ičega...

...A onda se stvorih na galiji moćnoj,
a na svakom brodu: pramac - guščija glava...
Rekoše mi da baš zahvaljujuć' njoj
ime gusar kod nas još ne iščezava.

I dok su nam vjetru prkosila jedra,
krmari su znali dobro dužnost svoju...
Medovina nam se slivala niz njedra,
dok smo pili, uz šalu, u punom spokoju...

Rekoše mi da je medovina bila
Srbina oduvijek u pratila u boju
i da bi se, k'o i oružje, nosila
kad god bi se krenulo u pobjedu koju.

Plovili smo tako kroz visoke vale,
dok ne uočismo lađe u daljini,
koje su se pravo ka nama kretale...
Okrenusmo pramce pravo ka pučini!

Pripremismo kuke, koplja i mačeve...
Strelci zauzeše svoje položaje.
Gled'o sam na djelu svoje praočeve:
svaki odmah spremno na bitku ustaje...

Kad po štitovima zapljuštaše strijele,
- evo kiše - neko u šali dobaci,
a onda su naše na njih poletjele...
Pridosmo im, neko odmah kuku baci...

Tad ih zakačismo s nekoliko kuka
i privukosmo se na domet kopalja...
Ja osjetih da je ranjena mi ruka,
al' znadoh da samo naprijed ići valja.

Kad počеше naši na brod da uskaču
i ja odmah krenuh, k'o iskusni gusar.
Uskoro sam mačem tukao po maču,
nosio me onaj, slatki, borbe žar.

Kada bitka stiša i sve se umiri,
svako mirno uze svoj dio plijena.
Nekima kroz odjeću krvav biljeg viri:
za pobjedu mora da se plati cijena!

Uskoro dođosmo do Ljubića grada,
gdje nas dočekaše sa veselom vikom.
Izidosmo, veliko veselje zavlada,
kad čuše da glava ne strada baš nikom.

Iz tog slavlja, opet, trgoše me gore
i povedoše me među Derevljane.
Shvatih da s Francima, tu, granicu tvore...
Na Labu su ratne provodili dane.

Tada smo već bili Bremen izgubili,
s druge strane Laba Srpski već iščeze.
Oni su već jezik tuđina zborili,
prateći Prečane, Gole i Engleze.

Gledam našu braću, s druge strane Laba,
među njima gledam tuđu vojsku, plačem...
To što smo u miru, vajda nam je slaba,
ako krenu na nas, mora'ćemo mačem...

...Opet se izdigoh i pogledah dalje...
Vidjeh da na jugu ne mogu nam ništa,
ali da Mongole Vizantija šalje,
da nas kod, Velikog, presjeku Gradišta.

S istoka Mongoli, sa zapada Franci,
kako se spajaju, na pola nas sijeku...
U ratu su slabi, stari su nam znanci,
al' vidim smišljaju, sad prevaru neku.

Vidim da se naša sva plemena dijele
i kraljevi primaju neke tuđe krune,
a poslije bratu pomoći ne žele,
ni kad ga precima zajedničkim kune.

A onda još jedna podjela na pola,
vjerom, kao mačem, odozgo na dole,
da bi k'o hijene, onda, iz okola,
hulje svoje zube u nemoćne bole.

Vidim, kako jedni po jedni padaju
i kako svoj ponos, pa i jezik gube;
gledam kako vjeru za večeru daju
i ponizno skute, tuđinove, ljube.

A onda su mučnije postajale scene:
vidjeh braću kako u boju se kolju.
Vukovi su slušali naredbe hijene,
lijući krv bratsku i svoju po polju.

...Tako, dok ne stigoh do današnjih dana,
kada više malo ko za prošlost haje,
bježeći od istine što je dobro znana,
ali je od straha niko ne priznaje,

jer ako se samo malo dalje vrati
doći će do imena svojije' predaka
i tad više neće moći da ne shvati
da se bori protiv sopstvenih rođaka.

I opet me trže onaj glas poznati:
- Da li sada shvataš kako nam je, gore,
zavađene rođene unuke gledati,
kako se, k'o ljudi, međusobno bore

i to zavađeni od onih bijednika,
koji mogu samo zlobom da se hvale...
Pa zar među vama nema predvodnika,
koji sve to shvata? Niste svi budale...?

Dokle ćete tako da nas sramotite,
ima li u vama bar kap krvi naše...?
Da vam dođe jedan od stare elite,
pa da pošamara vaše velikaše,

pa da vas povede, k'o u staro doba,
u genima dušmana stari strah probudi,
da se u megdanu sa njima oproba,
vama da usadi junaštvo u grudi.

A ne da, ovako, kukavno gledate,
nemajući hrabrosti ni da prozborite,
a kamo li da svoj život za rod date...
k'o da se plašite i sjene vlastite!?

Kako se pojavi taj strah među vama!?
Mi se smrti nismo nikada bojali.
Kad vas gledam takve, srce mi se slama.
Sjetite ste od kakvih ljudi ste otpali!

Dovoljno je da se podsjetite samo
junačke naravi vaših pradjedova,
pa ćemo s ponosom moći da gledamo
da se opet rađa srpska nada nova.

Kako ostaviste vjeru pradjedova,
tako vas ostavi junaštvo i snaga.
Pohlepu vam donese i jad vjera nova,
hrabrost, čast i slavu odnese bestraga.

Vi se sad divite bijednicima koji
nemaju nikakvih ljudskih kvaliteta,
nitkovima, za koje tek novac postoji,
dok je nama samo pravda bila sveta.

Mi smo za najboljeg smatrali onoga
koji će najviše nemoćnima dati
i koji se spremno odriče i svoga,
da bi pomogao bratu koji pati.

Oni uvijek jačem pričaju o Bogu
da ga pripitome, junaštvo mu slome...,
da svojim lukavstvom svijetom vladat' mogu,
da ga uređuju po moralu svome,

koji prosto roblje od junaka stvara,
tako što mu potrebu za novcem nameću,
žene im i kćerke u kurve pretvara,
tako razbijajuć' porodičnu sreću.

Tako razbijeni nećete daleko,
pogotovo što vas bratska mržnja slama,
ali ne bojte se već dolazi neko
ko će vas povesti spasu, blago nama.

Reci unucima da ta tuđa vjera,
gleda da vam hrabrost potpuno izbriše,
a da sažaljenje u srce utjera...
- pričaše još malo, pa se izgubiše...

Trgoh se, nesvjestan da li sam to sanj'o,
il' su mi govorili stvarno, ne znam sam,
al' sve do sad me je taj, dal' san, proganj'o,
tako da sam riješio da ga ispričam.

Jel' to proročanstvo možda bilo neko,
koje možda sluti skorašnjoj slobodi!?
Ja sam, otprilike, takav dojam stek'o,
da ka opštem buđenju nešto sve nas vodi.

SADRŽAJ

1.	MOJI PRECI.	9
2.	ZNANJE O STAROJ EVROPI	11
3.	TAJNA STAROGA GRADA	28
4.	SRBI	84
5.	SRBIJA	85
6.	RUSI	86
7.	RUSIJI	88
8.	LUŽIČKI SRBI	90
9.	SJEVERNI POMORJANI.	92
10.	NERETLJANI	94
11.	NOVA SRBIJA.	96
12.	OVO KROZ MENE ZBORE NAŠI PRECI.	98

Goran Poletan je rođen 1962. Zenici, bivša Jugoslavija. Radovi su mu objavljeni na: engleskom, francuskom, njemačkom, ruskom, japanskom, švedskom, srpskom, poljskom, italijanskom, španskom, rumunskom, bugarskom i slovenačkom jeziku. Dobitnik je književnih nagrada u Japanu, Australiji, SAD, Srbiji i Hrvatskoj. Autor je 4 samostalnih knjiga (u više drugih knjiga se pojavljuje kao ko-autor).

ISBN 978-86-85539-17-6

90000 >

9 788685 539176